

TALIS 2013 – oppsummering av norske resultater

Faktaark juni 2014

Her er en oppsummering av noen utvalgte resultater fra OECD-studien *Teaching and Learning International Survey 2013 (TALIS)*. Oppsummeringen er basert på svarene fra norske lærere og rektorer på ungdomstrinnet.

Den typiske lærer i TALIS

68 % er kvinner
43 år i gjennomsnitt
91 % har fullført høyere utdanning minst på bachelor nivå
Har i gjennomsnitt 16 års erfaring som lærer
82 % arbeider fulltid og 83 % har fast tilsetting
Underviser klasser med gjennomsnittlig 24 elever

Den typiske rektor i TALIS

51 % er menn
52 år i gjennomsnitt
96 % har fullført høyere utdanning minst på bachelor nivå
90 % har fullført lærerutdanning
85 % har tatt rektorutdanningsprogram eller kurs
78 % har tatt pedagogisk ledelsesutdanning eller kurs
Har i gjennomsnitt 9 års rektorerfaring og 21 års lærererfaring
62 % er rektor på fulltid uten undervisningsplikt
35 % er ansatt på fulltid med undervisningsplikt
Leder en skole med gjennomsnittlig 546 elever og 45 lærere

Den typiske lærer i Norge

61 % er kvinner
44 år i gjennomsnitt
98 % har fullført høyere utdanning minst på bachelor nivå
Har i gjennomsnitt 15,5 års erfaring som lærer
80 % arbeider fulltid og 87 % har fast tilsetting
Underviser klasser med gjennomsnittlig 22,5 elever

Den typiske rektor i Norge

42 % er menn
52 år i gjennomsnitt
100 % har fullført høyere utdanning minst på bachelor nivå
99,5 % har fullført lærerutdanning
84 % har tatt rektorutdanningsprogram eller kurs
62 % har tatt pedagogisk ledelsesutdanning eller kurs
Har i gjennomsnitt nesten 9 års rektorerfaring og 15 års lærererfaring
76 % er rektor på fulltid uten undervisningsplikt
17 % er ansatt på fulltid med undervisningsplikt
Leder en skole med gjennomsnittlig 257 elever og 29 lærere

Læreres jobbtilfredshet og lærernes anseelse

- Norske lærere trives på jobben. Mindre enn 5 % av lærerne svarer at de ikke trives. Likevel er det bare en tredjedel av lærerne som mener at læreryrket blir positivt verdsatt i samfunnet. Dette er som gjennomsnittet i TALIS, mens i høyt presterende land som Finland, Singapore og Korea er det rundt to tredjedeler av lærerne som mener at læreryrket har høy anseelse.
- Norske lærere som får konkrete vurderinger og tilbakemeldinger fra rektor eller skolens ledelse, og som har betydning for undervisningen, er mer tilfreds enn lærere som oppfatter at tilbakemeldingene bare er gitt for å oppfylle administrative krav.

Vurdering og tilbakemelding til lærere

- Det er en positiv utvikling i Norge når det gjelder tilbakemelding til lærere siden 2008. Da sa 66 % av norske rektorer at de vurderte lærerne årlig eller oftere. I 2013 oppgir 78 % av rektorene at de vurderer lærerne en gang i året eller mer. Rektorene rapporterer at de legger stor vekt på klasseromsobservasjoner, elevresultater og tilbakemeldinger fra elever og foreldre når de gir tilbakemeldinger til lærerne.
- Omtrent halvparten av norske lærere mener at tilbakemeldinger blant annet fører til endret undervisningspraksis og vurderingspraksis. Dette er noe lavere enn snittet i TALIS. I 2008 var det bare en tredjedel av lærerne som rapporterte om endret undervisningspraksis etter tilbakemelding fra rektor, så vi kan likevel se en positiv utvikling.
- En stor andel av lærerne (rundt 60 %) mener også at tilbakemeldinger på arbeidet deres fører til økt anseelse, bedre selvtillit og motivasjon i arbeidet.
- I de fleste land er det vanlig å følge opp formell vurdering med en utviklingsplan for læreren eller at læreren får en mentor eller veileder. I Norge oppgir omtrent halvparten av lærerne (52,4 %) at vurderingen følges opp med en utviklingsplan, mens en fjerdedel (24 %) svarer at de får en mentor eller veileder etter vurderingen. Dette tyder på at det er mindre vanlig i Norge enn i andre land å se lærervurdering i sammenheng med profesjonsutviklingen til den enkelte lærer. Vi ser likevel en positiv utvikling fra 2008, da bare 40 % rapporterte at det ble laget en utviklingsplan.

Lærersamarbeid og elevaktive undervisningsformer

- De aller fleste norske lærerne på ungdomstrinnet samarbeider med hverandre. -Dette gjelder særlig samarbeid om undervisningsopplegg og vurdering av elever. Likevel sier rundt en tredjedel (37,5 %) at de aldri underviser sammen med en annen lærer, og nesten halvparten (46,3 %) svarer at de aldri har observert undervisningen og gitt tilbakemelding til en kollega. Dette er omtrent som det internasjonale gjennomsnittet, men her er det store forskjeller mellom landene.

- Sammenlignet med de andre landene bruker norske lærere i større grad aktive arbeidsformer som gruppearbeid, differensiering av oppgavene til elevene og IKT i undervisningen. Forskning viser at slike arbeidsformer kan bidra til å heve elevenes læringsutbytte og virker engasjerende og motiverende.

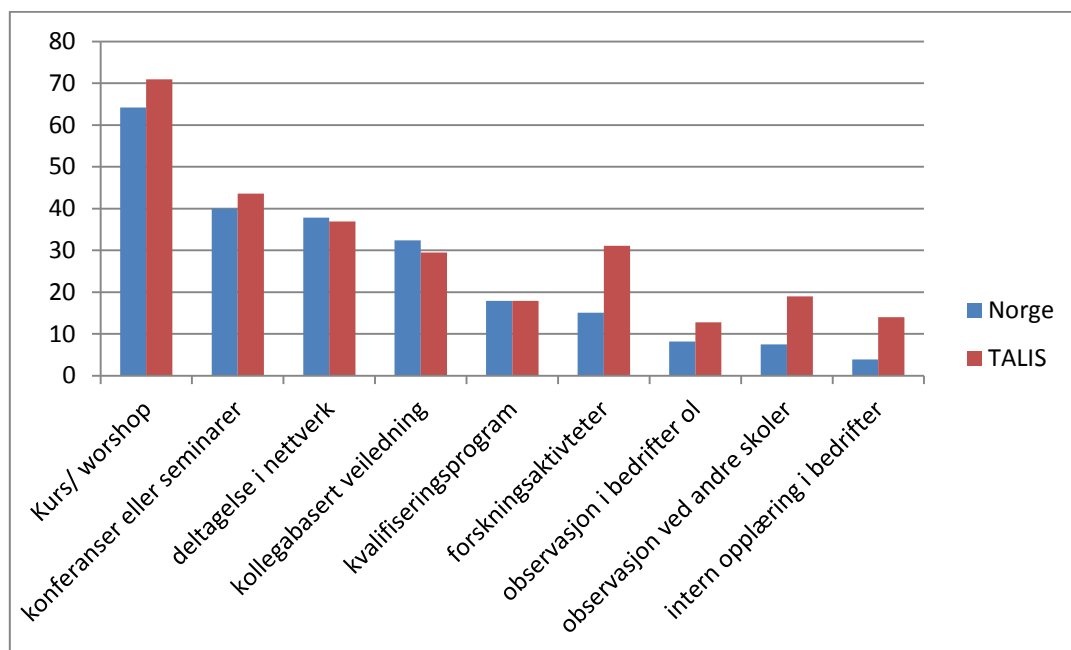
Undervisningsaktiviteter	Norge %	TALIS %
Oppsummerer tidligere læringsstoff	89,2	73,5
Elevene arbeider i mindre grupper for å finne felles løsninger på problemer eller oppgaver	72,7	47,4
Gi ulike oppgaver til elever som har læringsproblemer og/eller til elever som lærer raskere enn andre	67,4	44,4
Utforme oppgaver som viser hvorfor det nye de har lært er nyttig i hverdagen eller i arbeid	53,6	68,4
Lar elevene utføre tilsvarende oppgaver flere ganger inntil jeg ser at de har forstått	66,4	67,3
Kontrollere elevenes arbeidsbøker eller lekser	71,9	72,1
Elevene arbeider med prosjekter det tar minst en uke å fullføre	33,7	27,5
Elevene bruker digitale hjelpemidler i prosjekter og klassearbeid	73,8	37,5

Lærerdekning og læringsmiljø

- Mer enn 4 av 10 lærere (43 %) arbeider ved skoler der rektor rapporter at mangel på gode og kvalifiserte lærere hindrer skolens mulighet til å gi undervisning av høy kvalitet til alle elever. Dette er noe flere enn det internasjonale gjennomsnittet (38 %). Spesielt rapporterer rektorene om manglende kompetanse til å ta seg av elever med behov for spesialundervisning. Samtidig er det bare mellom 7, 5 % og 15 % av lærerne som oppgir at de ikke har formell kompetanse i det faget de underviser.
- De aller fleste norske lærere trives og har gode relasjoner til elevene, men undersøkelsen viser også at mange lærere strever med å holde ro og orden. Rundt en fjerdedel av lærerne sier at undervisningen blir forstyrret av uro og avbrytelser. Dette viser at norske lærere fortsatt har utfordringer når det gjelder klasseledelse og strukturering av undervisningen.

Deltakelse i kompetanseutvikling

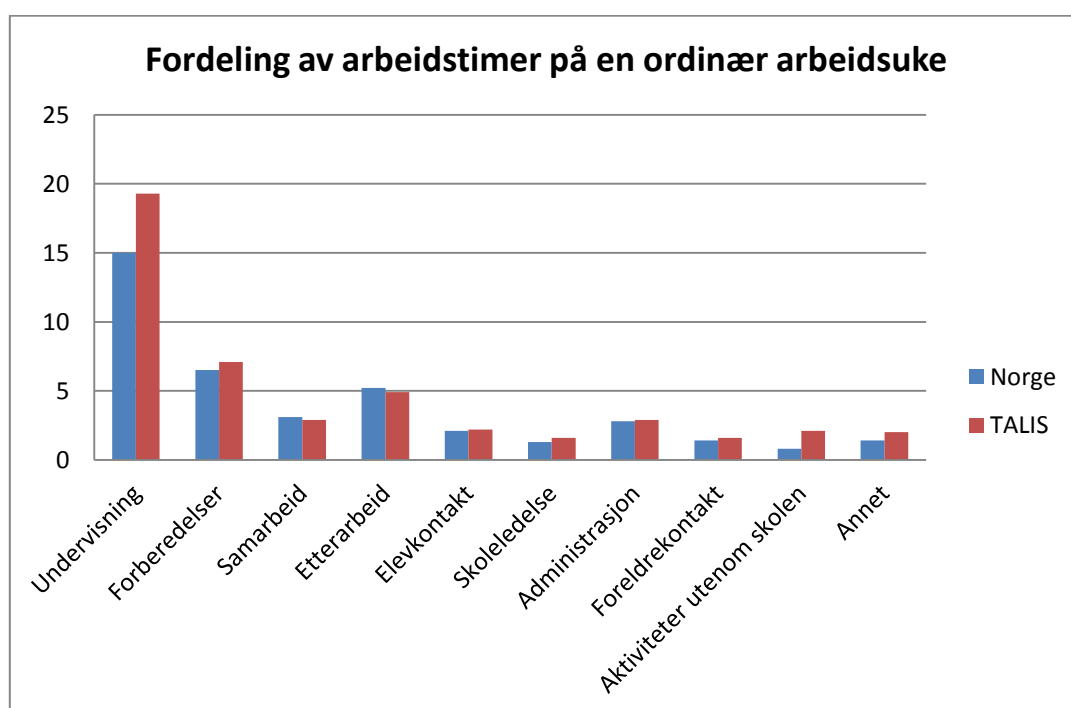
- Norske lærere deltar mindre i ulike kompetanseutviklingstiltak enn gjennomsnittet i TALIS. Figuren under viser andel lærere som har deltatt i ulike kompetansetilbud i løpet av det siste året.

- TALIS undersøker også omfanget av lærernes deltakelse i kompetanseutvikling i løpet av de siste 12 månedene. På dette spørsmålet kommer Norge lavere ut enn snittet i TALIS. For eksempel er gjennomsnittlig antall dager brukt på kurs og workshop kun 3,5 dager mens gjennomsnittet i TALIS er 8,5 dager.
- Mellom 80 – 90 prosent av de norske lærerne svarer at utviklingstiltaket og innholdet i det, har hatt (moderat til stor) betydning for egen undervisning. Kompetansehevingstiltakene har dekket viktige emner som eget fagområde, elevvurdering, fagdidaktikk, klasseledelse og læreplanforståelse.

Læreres arbeidstid

- I TALIS er lærerne spurt om hvordan deres arbeidstid fordeler seg på ulike aktiviteter i løpet av en arbeidsuke. Figuren under viser Norge sammenlignet med snittet i TALIS. Her er både deltids- og fulltidsarbeidende lærere tatt med. Vi ser at norske lærere bruker noe mindre andel av sin tid til undervisning enn gjennomsnittet i TALIS.

- Norske læreres arbeidstid er regulert i en egen særavtale SFS2213- *Undervisningspersonalet i kommunal og fylkeskommunal grunnopplæring*. Ifølge avtalen kan undervisningstimer per år varierer noe mellom ulike fag, men gjennomsnittet for lærere på ungdomstrinnet er undervisning i 16 – 19 timer per uke. Kontaktlærere, rådgivere/sosiallærere, lærere over 55 år (dette er endret i årets tariffavtale) og lærere med andre særskilte oppgaver har redusert tid til undervisning.

Et gjennomsnitt på 15,8 timer for norske lærere i TALIS 2013 er dermed i tråd med arbeidstidsavtalen.

Bakgrunnsinformasjon om TALIS 2013

Hva er TALIS?

TALIS er OECDs internasjonale studie av undervisning og læring. Undersøkelsen gir innsikt i viktige områder som kjennetegner læringsmiljø og læreres arbeidsforhold. Studien fokuserer på temaer og forhold som anses som sentrale for god læring: kompetanseutvikling, vurdering og tilbakemelding, skoleklime, skoleledelse, undervisningssyn og pedagogisk praksis.

Den første TALIS studien ble gjennomført i 2008. Den gang deltok 23 land og fokuset var på ungdomstrinnet. I TALIS 2013 er antall deltakerland utvidet til 34 land og inkluderer alle de nordiske landene. Selv om hovedfokuset i studien fortsatt er på ungdomstrinnet, har Norge som et av flere land valgt delta i en tilleggsmodul hvor lærere på barnetrinnet og i videregående opplæring kartlegges. Dette faktaarket inneholder bare resultater for ungdomstrinnet.

Hvem har deltatt?

Målgruppen for TALIS er lærere og skoleledere. I hvert land trekkes et utvalg på 20 lærere og deres skoleledere fra 200 skoler til å delta i studien. I Norge har 2450 lærere på barnetrinnet, 2 981 lærere på ungdomstrinnet og 2658 lærere i videregående fullført spørreundersøkelsen. Undersøkelsen ble gjennomført våren 2013.